

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 14. maj 2024
(OR. en)

9877/24

AGRI 406
AGRILEG 264
AGRIFIN 63
AGRISTR 40
AGRIORG 78

NOTE

fra: Generalsekretariatet for Rådet

til: Rådet

Vedr.: Baggrundsnotat om fremtiden for krisestyring i EU's landbrug

Med henblik på samlingen i Rådet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024 følger vedlagt til delegationerne en note fra formandskabet om ovennævnte emne.

Baggrundsnotat om fremtiden for krisestyring i EU's landbrug

På mødet i CSA den 12. februar 2024 fandt der under det belgiske formandskab en første udveksling af synspunkter sted om Kommissionens rapport om anvendelsen af kriseforanstaltninger, der er vedtaget i henhold til artikel 219-222 i forordningen om den fælles markedsordning. I rapporten (dok. 5676/24 + ADD 1), som blev offentliggjort den 22. januar 2024, blev effektiviteten af de foranstaltninger, der er truffet som reaktion på forskellige kriser, vurderet. Artikel 219-222 i forordningen om den fælles markedsordning omhandler specifikt de kriseforanstaltninger, der kan vedtages som reaktion på alvorlige markedsforstyrrelser, herunder de virkninger, som sundhedsrisici for mennesker, dyr eller planter kan have på forbrugertilliden (artikel 220), specifikke problemer (artikel 221) eller forstyrrelser af markedsbalancen (artikel 222).

Kriseforanstaltninger er afgørende for at støtte producenterne og stabilisere markederne i tilfælde af større forstyrrelser. Effektiviteten af disse foranstaltninger samt deres anvendelse og virkning bør overvåges og evalueres nøje for at sikre, at de opfylder behovene i EU's landbrugssektor. Ifølge OECD's metode, som også anerkendes af EU, kan alle landbrugsrisici inddeles i tre typer risici:

- normale forretningsrisici: risici, som er forbundet med landbrugernes daglige drift (f.eks. dyr, der bliver syge eller dør, defekt udstyr, varierende høstudbytte eller udsving i markedsefterspørgslen, som skyldes vejrforholdene)
- markedsmæssige risici: risici, som er for store til at styre individuelt, men som kan deles af en større gruppe mennesker (f.eks. forsikring mod vejrbegivenheder, prisvolatilitet, gensidige bistandsfonde for visse sygdomme)
- katastroferisici: risici, som er så betydelige, at (forsikringsselskaber eller) markeder ikke kan dække dem til en rimelig pris (f.eks. alvorlige oversvømmelser, jordskælv eller sygdomme, der truer hele husdyrbestande).

Mens normale forretningsrisici bør dækkes af landbrugernes forretningsplan, kan markedsmæssige risici og katastroferisici ikke bæres af den enkelte landbruger alene. Der er derfor behov for risikostyringsinstrumenter.

Den fælles landbrugspolitik indeholder forskellige instrumenter, som kan hjælpe med at styre disse risici, herunder bl.a. støtte til diversificering af produktions- eller afsætningsmetoder, undtagelser fra konkurrencereglerne for anerkendte brancheorganisationer, støtte til gensidige fonde, forsikring, offentlig markedsintervention og midlertidig støtte til privat styring af udbuddet.

Landbrugsreserven er med en årlig tildeling på mindst 450 mio. EUR et vigtigt element i EU's krisestyringsstrategi. Dette særskilte budget har til formål at øge forudsigeligheden og reaktionsevnen i krisesituationer. Anvendelsen og forvaltningen af denne fond er kritiske punkter, der skal drøftes, navnlig med hensyn til, hvordan den bedre kan anvendes til at reagere på ikke blot markedsforstyrrelser, men også ugunstige vejrforhold og virkningerne af klimaaendringer. Selv om denne fond har vist sit værd, står det klart, at den ikke kan være det eneste værktøj, som skal afbøde virkningerne af de risici, der er beskrevet ovenfor. Den 19. september 2023 afholdt Kommissionen et møde med højtstående embedsmænd fra medlemsstaterne for at gennemgå det første år af gennemførelsen af landbrugsreserven. På dette møde drejede drøftelserne sig navnlig om de typer kriser, som landbrugsreserven retter sig imod, hvilket sikrer solidaritet mellem medlemsstaterne, politisk effektivitet og sammenhæng og økonomisk forvaltning. Medlemsstaterne delte deres erfaringer og udfordringer med hensyn til at styre landbrugssektoren gennem kriser og udnytte landbrugsreserven effektivt. Der var enighed om behovet for klare tildelingskriterier, politisk sammenhæng og fleksibel økonomisk forvaltning for at muliggøre rettidig støtte i løbet af året.

I lyset af ovenstående og tidligere drøftelser i CSA blev det klart, at der er behov for at evaluere og om nødvendigt tilpasse denne værktøjskasse, både inden for og uden for den fælles landbrugspolitik, med kriseforanstaltninger for at imødegå fremtidige udfordringer.

I december 2023 offentliggjorde Europa-Kommissionen rapporten om aktiviteterne i Ekspertgruppen vedrørende den Europæiske Kriseberedskabs- og -indsatsmekanisme for Fødevarerikkerhed (EFSCM). Denne rapport understreger i lyset af den nuværende geopolitiske situation og dens konsekvenser for handelsstrømme og prisvolatilitet betydningen af til enhver tid at sikre fødevarerikkerheden ved hjælp af en række velfungerende nødinstrumenter, der skal sikre markedsstabilitet og producentstøtte.

I en betænkning om sikring af fødevarerikkerhed og langsigtet modstandsdygtighed i EU's landbrug (2022) har Europa-Parlamentet også fremhævet behovet for, at EU styrker sin fødevarerikkerhed og sin landbrugssektors og hele forsyningskædens modstandsdygtighed ved at mindske afhængigheden af import fra lande uden for EU og ved at diversificere udbuddet af kritiske importerede produkter såsom gødningsstoffer, dyrefoder og råstoffer (2022/2183 (INI)). Et studie, der blev anmodet om til Europa-Parlamentets AGRI-udvalg (marts 2024), analyserer sårbarhederne i EU's fødevarerystem og beskriver de værktøjer, der skal sikre rå- og hjælpestoffer og gøre EU mindre afhængigt af udenlandske leverandører. Det indeholder anbefalinger om passende foranstaltninger til at øge EU's fødevarerystems modstandsdygtighed over for frstyrrelser i handelsstrømmene og prisstigninger på importerede rå- og hjælpestoffer.

I marts 2024 offentliggjorde Det Europæiske Miljøagentur den europæiske klimarisikovurdering (EUCRA). Rapporten fra EUCRA bygger på og supplerer den eksisterende videnbase om klimapåvirkninger og -risici for Europa. Den udpeger landbruget som et af de politikområder, der er direkte berørt af risici i forbindelse med klimaændringer. Dette omfatter drivkræfter såsom ekstreme vejrforhold (varmestress, tørke, meget store regnskyl, oversvømmelser og erosion), der kan påvirke fødevarerproduktionen, fødevarerforsyningskæden, fødevarerforbruget, markedsreaktionen og sikkerheden. Rapporten analyserer f.eks. de risici, der vil påvirke EU's fødevarerproduktion, EU's fødevarerystemer og EU's fødevarerikkerhed på kort, mellemlang og lang sigt. Rapporten indeholder nogle foreløbige muligheder og løsninger, og den fælles landbrugspolitik fleksibilitetsmekanisme til krisesituationer er bl.a. også nævnt. Europa-Kommissionen reagerede på EUCRA med sin meddelelse om klimarisici vedrørende håndtering af klimarisici for at beskytte mennesker og velstand (dok. 7732/24).

Ligeledes i marts 2024 opfordrede Det Europæiske Råd i sine konklusioner (dok. EUCO 7/24) til en styrkelse af beredskab og kriserespons på EU-plan ved hjælp af en tilgang, der omfatter alle farer og inddrager hele samfundet, og en EU-beredskabsstrategi.

Behovet for en proaktiv og struktureret tilgang til styring af fremtidige kriser er indlysende. Denne drøftelse har til formål yderligere at finjustere og styrke EU's strategiske reaktion på landbrugskriser, både med hensyn til kriseberedskab og krisestyring, opbygning af modstandsdygtighed over for risici og sikring af både kort- og langsigtet stabilitet for landbrugere og landbrugsmarkeder.

I lyset af ovenstående opfordrer formandskabet delegationerne til at besvare følgende spørgsmål under udvekslingen af synspunkter på samlingen i Rådet (landbrug og fiskeri) den 27. maj 2024:

- Hvilke ændringer mener du er nødvendige i den nuværende krisestyringsramme for bedre at kunne håndtere fremtidige markedsmæssige risici og katastroferisici?
- Hvordan kan landbrugerne støttes bedre i deres omstilling til modstandsdygtige landbrugsmetoder som et middel til at forebygge risici i forbindelse med ekstreme klimaforhold?
